

ĐẠI SỨ QUÁN HỢP CHỨNG QUỐC HOA KỲ

Phòng Thông tin - Văn hoá

Tầng 3, Rose Garden Tower, 6 Ngọc Khánh

Hà Nội, Việt Nam

(84-4) 831-4580 -- Fax: (84-4) 831-4601

NHÀ TRẮNG

Văn phòng Thư ký báo chí

(Hà Nội, Việt Nam)

Ngày 18/11/2000

CUỘC HỌP BÁO NGÀY 18 THÁNG 11 CỦA ĐẠI SỨ DOUGLAS "PETE" PETERSON TẠI HÀ NỘI

KHÁCH SẠN HILTON HANOI OPERA.

Ông Crowley: Xin chào các bạn. Chúng tôi cho rằng trước khi rời Hà Nội đi Thành phố Hồ Chí Minh, các bạn cần có dịp trò chuyện trực tiếp về Việt Nam với Đại sứ đặc mệnh toàn quyền của chúng tôi, ngài Pete Peterson. Đầu tuần các bạn đã có dịp trò chuyện với ông khi ông vui vẻ trả lời phỏng vấn của các bạn qua điện thoại từ Bru-nây. Nhưng với những ai đã có mặt ở làng Tiên Châu để chứng kiến những nỗ lực phi thường trong việc tìm kiếm hài cốt quân nhân mất tích đều có thể coi ngày hôm nay có một ý nghĩa đặc biệt đối với cá nhân Đại sứ Peterson, một cựu phi công của Không lực Hoa Kỳ và là một cựu tù binh.

Nhưng tôi cho rằng trước khi các bạn rời Việt Nam, các bạn chưa chắc đã có cơ hội ngồi trên một chiếc taxi và đi vòng quanh Hà Nội hoặc thành phố Hồ Chí Minh. Có thể từ một phòng khách sạn nhìn ra phố thì sự đan xen giữa xe đạp, xe gắn máy và ô tô thật giống như một điệu vũ balê. Nhưng khi bạn thực sự có mặt trên đường phố, bạn sẽ thấy đó là một cảnh tự do hỗn độn. Nhưng một trong những sáng kiến của Đại sứ Peterson là cố gắng đội lên đầu mỗi người đi xe máy một chiếc mũ bảo hiểm, trong chương trình "Việt Nam an toàn". Tôi cho rằng chỉ khi bạn có mặt trên các đường phố ở đây bạn mới thấy điều đó quan trọng như thế nào.

Trên đây tôi chỉ đề cập đến phần đầu chuyến thăm của Tổng thống khi nói một chút về các hoạt động diễn ra trong ngày, còn nhìn chung về tương lai quan hệ Mỹ - Việt, ngài Đại sứ Pete Peterson sẽ đề cập chi tiết hơn.

Đại sứ Peterson: Xin chào các bạn. Thực ra tôi mong rằng tất cả các bạn sẽ có dịp ra ngoài và ngắm thành phố theo cách của riêng mình hơn. Tôi chắc rằng căn phòng này sẽ trở nên rất nhỏ bé nếu các bạn ngồi lâu trong này.

Bản thân việc các bạn có mặt ở đây đã mang tính lịch sử bởi vì các bạn đang đi cùng với vị Tổng thống Mỹ đầu tiên đặt chân đến Hà Nội và cũng là vị Tổng thống đầu tiên tới thăm một nước Việt Nam thống nhất. Và tất nhiên nó báo hiệu cho tất cả chúng ta thấy mối quan hệ giữa Mỹ và Việt Nam đã phát triển tới mức giờ đây chúng ta có thể thảo luận rất nhiều vấn đề chưa từng được đề cập đến, liên quan đến hầu hết mọi khía cạnh, lĩnh vực được quan tâm trong quan hệ giữa hai nước. Tôi lấy làm phấn khởi nói rằng chúng ta đã rất thành công trong những lĩnh vực này mà một số còn mang tính tìm hiểu.

Dĩ nhiên hôm nay các bạn đã thấy Lực lượng Tìm kiếm Hỗn hợp ngay tại địa điểm khai quật, nhưng chúng tôi cũng đang cùng với Việt Nam thực hiện hoạt động hợp tác quân đội một cách thẳng thắn và tin tưởng lẫn nhau để tháo gỡ mìn. Đó là một sự kiện nữa, trong ngày hôm nay mà các bạn sẽ được tham dự. Và chúng tôi cũng đang hợp tác trong các hoạt động tìm kiếm, cứu hộ và các hình thức hợp tác khác với quân đội Việt Nam, các hoạt động và nỗ lực đó dường như được phía Việt Nam rất hoan nghênh và chấp nhận.

Những lĩnh vực khác cũng đã được chú ý, trong đó có lĩnh vực tôi gọi là ngăn ngừa thương tích, tức là an toàn nơi làm việc và tiếp theo là lĩnh vực y tế nói chung, bệnh truyền nhiễm, HIV/AIDS, giáo dục, khoa học và công nghệ, hầu hết các lĩnh vực.

Và rồi, năm năm sau khi chúng ta đã bình thường hoá quan hệ ngoại giao, Tổng thống đã tới thăm Việt Nam. Chúng ta đã ký được Hiệp định thương mại song phương, cơ bản bình thường hoá quan hệ kinh tế giữa hai nước. Chuyến thăm của Tổng thống có thể đưa chúng ta thẳng tới tương lai. Như chúng tôi và các bạn vẫn nói, chúng ta đang bắt đầu một chương mới.

Mục tiêu của Tổng thống rõ ràng là để giúp chúng ta làm rõ xem chúng ta đã đi được đến đâu, đã thành công ở chỗ nào và sau đó là xem xét các cơ hội cho tương lai và vạch đường hướng cho tương lai.

Tôi thực sự hài lòng. Các bạn đã có mặt trên đường đi cùng Tổng thống và có mặt ở các nơi mà ông đã tham dự và các bạn cũng đã thấy được sự nhiệt tình - tôi có thể nói thêm là một sự nhiệt tình tự phát - ở bất cứ nơi nào Tổng thống tới. Và đối với phu nhân Tổng thống cũng vậy. Theo tôi, sự chào đón nồng nhiệt của chính phủ và nhân dân Việt Nam thực sự khác thường. Tôi cho rằng điều đó sẽ làm thay đổi đáng kể cách thức hợp tác của chúng ta trong tương lai. Bởi vì tôi nghĩ rằng về cơ bản chuyến đi này làm chúng ta thêm hiểu biết và tin tưởng hơn nữa khi hợp tác trên các lĩnh vực hai bên cùng quan tâm.

Vì vậy, chuyến đi của Tổng thống phải được đánh giá là một thành công lớn. Tôi có thể nói thêm là tất cả các cuộc gặp song phương của Tổng thống đều thân mật, nhiều thông tin và rất thẳng thắn. Và theo tôi, Tổng thống ra về với sự hiểu biết sâu sắc hơn không chỉ về giới lãnh đạo, và các nguyên tắc và quan điểm của chính phủ và giới lãnh đạo Việt Nam về cái mà họ coi là quá khứ của họ - điều dĩ nhiên, mà còn biết họ tiến liệu đến đâu và muốn đi tới đâu trong tương lai. Điều đó hoàn toàn phù hợp với mục tiêu của chúng ta và các sự kiện đã diễn ra, theo tôi, đã đưa chúng ta tới một kết luận rằng đây là một chuyến đi thành công cho dù sau ngày hôm nay có xảy ra điều gì đi chăng nữa.

Như các bạn đã biết, tối nay chúng ta sẽ đi Thành phố Hồ Chí Minh. bạn sẽ có cơ hội để so sánh. Hai thành phố này rất khác nhau. Chúng ta có thể nói rằng Hà Nội là một thành phố có đặc điểm rất độc đáo và quyến rũ mà không dễ gì tìm thấy ở thành phố Hồ Chí Minh. Còn thành phố Hồ Chí Minh thực sự là một khu đô thị, nhộn nhịp hơn Hà Nội rất nhiều. Điều đó có thể làm bạn sợ đôi chút. Nếu tìm hiểu bạn sẽ thấy người dân ở Thành phố Hồ Chí Minh thiên về hoạt động thương mại hơn nhiều. Cũng như chúng ta có thể so sánh giữa Boston và Oa-sinh-ton D.C. - một thủ đô và một thành phố phát triển mạnh về thương mại. Đây chính là những khác biệt giữa hai thành phố này.

Nhưng nên nhớ rằng đây là một nước thống nhất và chủ trương của giới lãnh đạo là phải đưa đất nước thống nhất này thành một đất nước thật thịnh vượng trong tương lai. Như tôi đã lưu ý với các bạn qua điện thoại từ Bru-nây, những thuộc tính của sự thành công và tiềm năng của thành công đã có, giờ chỉ còn tùy giới lãnh đạo Việt Nam và chúng ta - những người quan tâm đến việc trợ giúp để đưa họ tới nơi mà tôi nghĩ họ có thể đến, trong thực tế là để họ có thể tự khẳng định mình là một nước có tầm cỡ, một đất nước muốn hợp tác trên tinh thần xây dựng và hoà bình với các nước khác trong cộng đồng quốc tế.

Bây giờ, tôi xin được trả lời các câu hỏi của các bạn.

Hỏi: Nhà lãnh đạo Việt Nam đã nói trong bài phát biểu tối qua rằng Mỹ phải làm nhiều hơn nữa để giúp Việt Nam khôi phục sau chiến tranh. Ngài có cho rằng áp lực như vậy sẽ tăng lên cùng với quan hệ ngày càng khi bình thường hoá không? Ngài có cho rằng những yêu cầu đó sẽ tăng lên không?

Đại sứ Peterson: Tôi không nghĩ là họ sẽ đưa thêm bất kỳ một yêu cầu nào ngoài những yêu cầu mà họ đã nêu ra. Đó không phải là một yêu cầu đáng ngạc nhiên và đó cũng không phải là một yêu cầu mới. Từ ngày tôi đến, tôi dám chắc là trước cả khi tôi đến đây, đã có những yêu cầu đòi Mỹ trợ giúp rồi. Và chúng tôi đã lưu ý tới yêu cầu đó. Chúng tôi đã giúp phía Việt Nam bằng mọi cách trong hoạt động giải quyết và khôi phục sau thảm hoạ và bây giờ là giảm nhẹ thiệt hại do thảm hoạ gây ra.

Trong tất cả các lĩnh vực mà tôi đã đề cập đến trước đó thì việc tháo gỡ mìn và giải quyết vấn đề mìn, bom đạn chưa phát nổ cũng là một yêu cầu của Việt Nam. Và chỉ cuối tuần sau thôi, tôi sẽ cùng rất nhiều đồng nghiệp và phía Việt Nam tới Sing-ga-po để bàn về việc tham gia nỗ lực khoa học nghiêm túc nhằm tìm lời giải đáp về tác động thực tế của các loại thuốc diệt cỏ đã được sử dụng ở đây trong chiến tranh.

Tôi cảm thấy rất hài lòng về các hoạt động mà chúng tôi đã tham gia cùng phía Việt Nam và nhiều hoạt động được áp dụng trực tiếp vào việc giải quyết hậu quả chiến tranh - thuật ngữ mà phía Việt Nam sử dụng. Một số hoạt động chệch ra khỏi tiến trình nhưng nói chung tất cả đang giúp Việt Nam đạt được tiềm năng của mình.

Hỏi: Thưa Ngài Đại sứ, tối qua Ngài có nói một điều làm tôi chú ý - thực ra là một số điều, nhưng một trong số đó là khi Ngài nói Mỹ có vai trò duy nhất trong việc trợ giúp Việt Nam và rằng chỉ có Mỹ - chỉ mình nước Mỹ mới có thể giúp Việt Nam thoát khỏi tình trạng lạc hậu hiện nay và gia nhập vào phần còn lại của thế giới hiện đại.

Tôi muốn ngài có thể nói rõ hơn đôi chút về điều đó không và tại sao ngài lại cho là như vậy, rằng chỉ có nước Mỹ mới có thể làm được điều đó thôi? Và xin ngài cho biết liệu ngài có cho rằng phía Việt Nam cũng nhìn nhận như vậy không bởi vì khi nói chuyện với người dân Việt Nam trên đường phố, ngài đã có chút cảm giác rằng họ rất tự hào về nền độc lập của mình và họ không nghĩ là cần có sự giúp đỡ của bất kỳ ai và họ hơi nghi ngờ về những đề nghị trợ giúp.

Cũng xin ngài phân tích cho chúng tôi một chút về những quan điểm được nêu ra trong bài phát biểu tại buổi tiệc chiều tối hôm qua bởi vì là người quan sát ngoài cuộc, tôi thực sự không thể giải thích được những hàm ý tế nhị trong lời nói của các nhà lãnh đạo ở đây. Bài phát biểu này xem ra khá tế nhị, hầu như tiêu cực và khắc nghiệt. Có rất nhiều câu cho là Mỹ cần làm nhiều hơn nữa, chúng ta có một lịch sử đau buồn; và dường như những câu văn thể hiện lời cảm ơn hay lòng nhiệt tình và rằng mối quan hệ có vẻ đang ấm lên cũng chẳng làm cho bài phát biểu trở nên cân bằng. Và giọng điệu bài phát biểu xem ra rất khác với những quan điểm khá hoà nhã của Tổng thống. Điều đó có làm ngài ngạc nhiên hay không, hay là chúng tôi đã bỏ sót điều gì đó khi giải thích những phát biểu này theo cách đó?

Đại sứ Peterson: Tôi sẽ cố trả lời các câu hỏi theo thứ tự ngược lại nếu tôi có thể nhớ được tất cả. Nhưng theo tôi, bữa tiệc chiều tối thuộc vào phạm trù chuẩn mực, tương xứng với sự gắn kết chính thức của chúng ta với Việt Nam. Và tôi có thể đảm bảo với các bạn rằng phía Việt Nam đã bày tỏ bằng lời trong các cuộc gặp tay đôi với Tổng thống rằng họ rất, rất muốn tiếp tục xây dựng và tăng cường quan hệ trên mọi lĩnh vực cùng quan tâm và họ sẵn sàng tiến hành những bước cần thiết để cải thiện những lĩnh vực đó.

Tôi không thể nhớ chi tiết bài phát biểu đó. Chắc các bạn đang nhắc đến một đoạn yêu cầu cụ thể về việc chúng tôi cần giải quyết hậu quả chiến tranh một cách chi tiết hơn, chủ yếu có bản chất giống như câu hỏi được đặt ra lúc này. Và câu trả lời của tôi lúc này thì cũng giống như những điều tôi đã vừa nói, đó là dĩ nhiên họ muốn chúng tôi giải quyết tất cả những mối quan tâm của họ về việc đó. Nhưng vấn đề là khoa học không nhất thiết khẳng định cho một kết luận. Và nếu như ai đó đã kết luận rằng vấn đề chất diệt cỏ là như thế này, như thế kia thì tại sao chúng ta lại phải tiến hành một cuộc nghiên cứu khoa học chung?

Chính việc phía Việt Nam đồng ý cùng tham gia nỗ lực vào nghiên cứu khoa học để tìm kiếm những phát hiện mới cũng có thể hiểu là có lẽ các kết luận của họ chưa có đầy đủ các cơ sở khoa học cần thiết để củng cố cho các kết luận đó. Đó là quan điểm của chúng tôi.

Chúng tôi sẵn sàng làm những gì có thể để thúc đẩy nỗ lực khoa học này và thông qua đó tìm kiếm những con đường và cơ hội giúp đỡ Việt Nam có được số liệu hỗ trợ cho hành động này. Đó là cách chúng tôi nhìn nhận vấn đề.

Tại sao tôi cho rằng Mỹ có thể làm được nhiều hơn bất kỳ nước nào, đó là vì Mỹ có khả năng làm nhiều loại công việc cần làm ở đây hơn - đó là đào tạo kỹ thuật, chuyển giao kỹ thuật và tham gia phát triển các hệ thống. Xây dựng các thể chế là một trong những nhân tố đang thiếu nghiêm trọng nhất ở Việt nam hiện nay. Hiện họ không có các thể chế để trợ giúp việc thực thi đầy đủ Hiệp định thương mại song phương vừa được ký. Đó là lý do Tổng thống tuyên bố sẽ cung cấp tài chính nhiều hơn nữa nhằm trợ giúp kỹ thuật cho Việt Nam trong các lĩnh vực như xây dựng thể chế và nền pháp trị. Và tôi không biết nước nào khác có khả năng và nhất là trình độ chuyên môn để làm được những việc này.

Cuối cùng, tôi nghĩ như vậy là vì chúng tôi như vậy - ở Mỹ có thể có người không đồng tình về việc này nhưng các nước khác trên thế giới lại biết chúng tôi là ai và họ xem nước Mỹ là một quốc gia thành công và hùng mạnh nhất trên thế giới và họ muốn ganh đua với nước Mỹ thông qua cách họ sống và làm việc. Tôi cho rằng một phần trong việc tham gia của chúng tôi là sự khích lệ mà chúng tôi mang tới đã giúp họ phát triển. Đó là những nhân tố tôi sử dụng để giải thích lý do tại sao tôi cho rằng Mỹ chắc chắn là nước duy nhất có thể giúp người Việt Nam có thể thành công hoàn toàn.

Câu hỏi tiếp theo, xin mời người ngồi phía sau kia.

Hỏi: Thưa Đại sứ, câu hỏi là, hai mươi lăm năm sau chiến tranh, Tổng thống Mỹ có mặt ở đây hợp tác với chính phủ cộng sản Việt Nam nhằm thiết lập mối quan hệ thân thiện. Thưa ngài, với tất cả sự kính trọng đối với ngài và với những người khác đã từng phục vụ trong cuộc chiến, liệu gia đình của những người đã ngã xuống trong cuộc chiến tranh đó có thể nào không hỏi xem những người thân yêu của họ đã chết vì cái gì không?

Đại sứ Peterson: Dĩ nhiên mỗi gia đình đó sẽ phải tự tìm câu trả lời cho chính mình. Tôi sẽ không bao giờ cố gắng ngăn chặn những cảm nghĩ của họ bởi vì tôi biết -- tôi biết -- họ cảm thấy thế nào. Gia đình tôi cũng chịu nhiều đau khổ. Thực ra, bản thân tôi cũng phải gánh chịu những nỗi đau và khó khăn không thể tưởng tượng nổi mà một người có thể chịu được, chỉ còn thiếu cái chết thôi.

Nhưng tôi tin rằng những người đã ngã xuống, đã phải chịu đau khổ ở nơi đây hẳn sẽ là những người đầu tiên đứng dậy và nói "chúng tôi không muốn điều này lặp lại", và rằng bằng sự nỗ lực và tham gia có tính xây dựng từ phía chúng tôi, nước Mỹ có thể bảo đảm rằng chúng ta không có một hoàn cảnh tạo cơ hội cho sự hiểu lầm đưa đến một nguy cơ làm nảy sinh trở lại một cuộc xung đột hoặc ở đây hoặc trong khu vực này.

Do vậy, quan điểm của tôi là có một cơ hội để ngăn chặn ở đây. Tôi biết rằng những người đã từng phục vụ ở đây, tôi cho rằng mỗi người trong số họ, cho dù có những ký ức đau buồn, cũng sẽ cùng với tôi và những người khác ngăn chặn bất kỳ một cuộc xung đột tương tự nào xảy ra trong tương lai. Đó là lý do tôi có mặt ở đây.

Hỏi: Việc khai quật những người mất tích và tiếp tục tìm kiếm quân nhân của chúng ta là một chủ đề rất nhạy cảm. Ngài có đoán trước được một ngày nào đó chúng ta sẽ dừng lại khi chính quyền (của Mỹ), bất kể là chính quyền của tổng thống nào, cuối cùng sẽ nói đủ rồi, nghỉ thôi, rút lui thôi, chúng ta hãy thôi đi.

Đại sứ Peterson: Không, tôi không thấy chính quyền nào làm như vậy. Tôi không thấy nhà chính trị nào làm như thế. Tôi thấy rõ là không vị đại sứ nào làm điều đó. Và tôi không thấy vị tướng nào làm như vậy. Quyết định về việc tìm kiếm đầy đủ nhất có thể - khó có thể xác định được bởi vì không có văn bản nào sự định lượng này - phải được hiểu bởi chính người Mỹ, nhất là những cựu chiến binh Mỹ và gia đình những người đã bị thất lạc ở đây.

Một thống kê đầy đủ nhất có thể là một cụm từ có tính gợi tả nhưng thật khó mà xác định. Và theo tôi về cơ bản nó phải được xác định bởi chính những người đã chiến đấu ở đây và những người mà cuộc sống của họ đã chịu ảnh hưởng sâu sắc bởi sự dính líu của chúng tôi ở đây.

Có câu hỏi nào khác không?

Hỏi: Cách đây không lâu lắm, ít nhất là có một quan chức Việt Nam, quan chức trong quân đội, phàn nàn về việc phía Mỹ thiếu hợp tác trong công tác tìm kiếm những người Bắc Việt Nam và Việt Cộng bị mất tích. Giờ đây, với việc Mỹ công bố các tài liệu mới này hay bàn giao các tài liệu mới này, ngài có cho rằng đây là sự đáp lại lời phàn nàn đó, hay những tài liệu này đã được chuẩn bị sẵn rồi?

Đại sứ Peterson: Không, đó rõ ràng không phải là một sự đáp lại. Thực ra, tôi có biết câu phàn nàn đó và tôi có một cảm nhận là người đó đã không được thông tin đầy đủ.

Tôi cho rằng trong phòng này có những người cho đến khi họ tới Hà Nội trong chuyến đi này vẫn không biết gì về các hoạt động của Lực lượng Tìm kiếm Hỗn hợp của chúng tôi. Và đây là vấn đề về việc hiểu biết về những cam kết của cả hai bên trước khi ai đó có thể đưa tin đầy đủ và chính xác về các cam kết đó. Theo tôi người đã đưa ra câu nói đó đơn giản là không được thông tin đầy đủ về các hoạt động mà chúng tôi đã làm trước đây và sẽ làm trong tương lai.

Như các bạn biết, trước khi lời nhận định đó được đưa ra, chúng tôi đã trang trải chi phí và đề nghị phía Việt Nam cử, theo tôi là 5 -- 4 hay 5 nhân viên lưu trữ trở lại Mỹ, trong vài tuần để tra cứu mọi hồ sơ lưu trữ của quân đội chúng tôi cũng như của Cục Lưu trữ Quốc gia, mà như các bạn biết đấy, có hàng triệu trang tài liệu đã được công bố. Và chúng tôi đã hỗ trợ đào tạo về giám định pháp y, chúng tôi đã giúp đỡ về vật chất. Chúng tôi đã giúp các cựu chiến binh của chúng tôi và các cựu chiến binh Việt Nam liên lạc và gặp gỡ nhau. Chúng tôi đã cùng họ xử lý một khối lượng công việc khổng lồ để giúp họ tìm kiếm số phận của 300.000 người đã bị thất lạc.

Do đó, đây không phải là sự đáp lại; đây chỉ là một sự tiếp tục công việc, một công việc tốt đẹp mà chúng tôi đã làm và là một tín hiệu thể hiện cam kết giúp đỡ lâu dài của chúng tôi đối với Việt Nam để họ tìm kiếm và thống kê đầy đủ nhất trong chừng mực có thể, và chúng tôi làm điều này song song với công việc tìm kiếm người của chúng tôi.

Ông Crowley: Chỉ xin nói thêm một điểm trước khi kết thúc vấn đề tìm kiếm đầy đủ nhất có thể, đó không phải là một chính sách riêng với Việt Nam. Vì với sự sụp đổ của Liên Xô, chúng tôi đang được tiếp cận và biết thêm được về số phận của các tù binh trong cuộc chiến tranh thế giới lần thứ hai. Chúng tôi đang cố gắng thiết lập mối quan hệ với Trung Quốc để có thể tiến hành các cuộc khai quật hoặc có thêm thông tin. Ví dụ ở Bắc Triều Tiên, chúng tôi vừa mới có một cuộc khai quật thành công và theo tôi được biết thì tuần trước 15 bộ hài cốt trong cuộc chiến tranh Triều Tiên đã được đưa về Mỹ.

Về cơ bản đây là một cam kết mà nhân dân Mỹ dành cho những quân nhân trong lực lượng vũ trang và nỗ lực đó sẽ còn tiếp tục chừng nào chúng tôi còn cho rằng vẫn có thông tin giúp thống kê và tìm kiếm đầy đủ nhất trong chừng mực có thể về [những quân nhân Mỹ chết/mất tích trong] bất cứ cuộc chiến tranh nào mà Mỹ đã tham gia. Đây là một cố gắng mà rõ ràng là trong gia đoạn hiện nay đang tập trung vào Việt Nam nhưng sẽ tiếp tục đối với các cuộc xung đột khác.

Rất tốt. Cảm ơn.